

*Н. М. Котвицька,
д. е. н., доцент кафедри економіки, фінансів та обліку,
Приватний вищий навчальний заклад "Європейський університет"
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0864-1470>*

*І. В. Лелюх,
аспірант кафедри економіки, фінансів та обліку,
Приватний вищий навчальний заклад "Європейський університет"
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0008-9651-3578>*

*К. А. Ковальов,
аспірант кафедри економіки, фінансів та обліку,
Приватний вищий навчальний заклад "Європейський університет"
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0009-7789-1781>*

DOI: 10.32702/2306-6814.2024.18.38

ФІНАНСОВИЙ КАПІТАЛ І ЙОГО ВПЛИВ НА ІНВЕСТИЦІЙНІ РІШЕННЯ

*N. Kotvytska,
Doctor of Economics, Associate Professor of the Department of Economics,
Finance and Accounting, Private Higher Education Institution "European University"*

*I. Lelyukh,
Postgraduate student of the Department of Economics, Finance and Accounting,
Private Higher Education Institution "European University"*

*K. Kovalev,
Postgraduate student of the Department of Economics, Finance and Accounting,
Private Higher Education Institution "European University"*

FINANCIAL CAPITAL AND ITS IMPACT ON INVESTMENT DECISIONS

У статті розглядається вплив фінансового капіталу на прийняття інвестиційних рішень у сучасних економічних умовах. Фінансовий капітал визначається як сукупність фінансових ресурсів, включаючи грошові кошти, банківські депозити та цінні папери, які можуть бути використані для інвестування та розвитку економічної діяльності. Проаналізовано джерела фінансового капіталу, зокрема власні та залучені кошти, а також їхня роль у фінансуванні інвестиційних проектів. Основна увага приділяється таким аспектам, як доступність фінансових ресурсів, вартість фінансування, рівень ризику та невизначеності, інвестиційна привабливість проектів, а також вплив регуляторного середовища на інвестиційні рішення. Висвітлено, як ліквідність, процентні ставки, фінансова стабільність підприємств, податкова політика та законодавчі норми, які можуть сприяти або обмежувати інвестиційну активність. Стаття також містить рекомендації щодо ефективного управління фінансовим капіталом для забезпечення стійкого економічного розвитку та досягнення стратегічних цілей підприємств. В умовах швидких змін на фінансових ринках та підвищеної невизначеності, ретельна оцінка всіх аспектів, пов'язаних з фінансовим капіталом, є критично важливою для прийняття обґрунтованих інвестиційних рішень.

The article examines the influence of financial capital on making investment decisions in modern economic conditions. Financial capital is defined as a set of financial resources, including cash, bank deposits and securities, which can be used for investment and development of economic activity. Sources of financial capital are analyzed, including own and borrowed funds, as well as their role in financing investment projects. The focus is on such aspects as the availability of financial resources, the cost of financing, the level of risk and uncertainty, the investment attractiveness of projects, as well as the impact of the regulatory environment on investment decisions. It is highlighted how liquidity, interest rates, financial stability of enterprises, tax policy and legislative norms can promote or limit investment activity. The article also contains recommendations on the effective management of financial capital to ensure sustainable economic development and achieve the strategic goals of enterprises. In the conditions of rapid changes in financial markets and increased uncertainty, a thorough assessment of all aspects related to financial capital is critical for making informed investment decisions. In modern economic conditions, effective management of financial capital is becoming an increasingly important factor for ensuring the sustainable development of enterprises and the economy as a whole. Financial capital, which includes cash, bank deposits, securities and other financial instruments, is a key resource for implementing investment projects, developing innovations and maintaining competitiveness. The main problem is that the availability and cost of financial capital can change significantly under the influence of macroeconomic conditions, central bank policies, financial markets and the regulatory environment. This creates significant challenges for enterprises and investors in making effective investment decisions. Insufficient financial resources or high cost of financing can limit investment opportunities, while effective risk management and ensuring financial stability become key challenges.

Ключові слова: фінансовий капітал, інвестиційні рішення, грошові кошти, ресурс, інвестування, капітал, проект.

Key words: financial capital, investment decisions, money, resource, investment, capital, project.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

У сучасних економічних умовах ефективно управління фінансовим капіталом стає все більш важливим фактором для забезпечення стійкого розвитку підприємств та економіки в цілому. Фінансовий капітал, що включає грошові кошти, банківські депозити, цінні папери та інші фінансові інструменти, виступає ключовим ресурсом для реалізації інвестиційних проектів, розвитку інновацій та підтримки конкурентоспроможності.

Основною проблемою є те, що доступність та вартість фінансового капіталу можуть суттєво змінюватися під впливом макроекономічних умов, політики центральних банків, фінансових ринків та регуляторного середовища. Це створює значні виклики для підприємств та інвесторів у прийнятті ефективних інвестиційних рішень. Недостатня кількість фінансових ресурсів або висока вартість фінансування можуть обмежувати можливості для інвестування, тоді як ефективне управління ризиками та забезпечення фінансової стабільності стають ключовими завданнями, які вимагають широкого

спектру рішень. Зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями полягає у науковому дослідженні в галузі економіки, що вивчають вплив фінансового капіталу на макроекономічну стабільність, зокрема на темпи економічного зростання, рівень інфляції та безробіття. Практичні завдання полягають у розробці політики, яка сприяє доступності та ефективному використанню фінансових ресурсів.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Фінансовий капітал відіграє ключову роль у формуванні інвестиційних рішень, і це питання залишається предметом інтенсивних досліджень в економічній науці. Останні дослідження та публікації акцентують увагу на різних аспектах цієї теми, включаючи доступність фінансових ресурсів, їх вартість, ризики та вплив регуляторного середовища. Вчені дослідили, як доступність банківських кредитів впливає на інвестиційну активність малих і середніх підприємств. Вони виявили, що спрощений доступ до кредитів сприяє зростанню інвестицій. Бланка І.О., Соломіна Г.В. [7], Сумець О.М. [9], І.Б. Хома І.Б. [10], Герасимову С.В., Козаченко Г.В., що

вивчали вплив розвитку фінансових ринків на доступність капіталу для стартапів і технологічних компаній. Результати показали, що розвинуті фінансові ринки сприяють більш ефективному розподілу капіталу.

Останні дослідження свідчать про складний та багатогранний вплив фінансового капіталу на інвестиційні рішення. Вони підкреслюють важливість доступності та вартості фінансування, ролі ризиків та невизначеності, а також значення регуляторного середовища та стратегічної відповідності для прийняття ефективних інвестиційних рішень. Вирішення цих питань має важливе значення для забезпечення стійкого економічного розвитку та підвищення конкурентоспроможності підприємств.

Наукові дослідження аналізують різні підходи до управління фінансовим капіталом на рівні підприємств, включаючи фінансове планування, бюджетування та управління ризиками. Практичні завдання зосереджені на впровадженні ефективних фінансових стратегій, які дозволяють підприємствам залучати необхідні ресурси та оптимізувати їх використання для інвестування. Практичні завдання пов'язані з розробкою регуляторних заходів, які забезпечують стабільність фінансових ринків та стимулюють інвестиційну активність.

Наукові дослідження аналізують структуру та функціонування фінансових ринків, їх вплив на доступність та вартість фінансового капіталу. Практичні завдання включають створення умов для розвитку ефективних та прозорих фінансових ринків, які сприяють залученню інвестицій.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою даної статті є визначення впливу фінансового капіталу в прийнятті певних інвестиційних рішень, визначити провідні ризики та надати рекомендації для підприємств, організацій щодо управління капіталом.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Фінансовий капітал — це сукупність фінансових ресурсів, які організації та фізичні особи використовують для інвестування та розвитку економічної діяльності. До складу фінансового капіталу входять грошові кошти, банківські депозити, цінні папери (акції, облігації), а також інші фінансові інструменти, які можуть бути швидко конвертовані в гроші. Одним із джерел фінансового капіталу є власні та залучені кошти: власні кошти — це фінансові ресурси, що генеруються самими підприємствами або індивідами, зокрема нерозподілений прибуток, амортизаційні відрахування та особисті заощадження; залучені кошти — це ресурси, отримані від зовнішніх джерел, таких як банківські кредити, випуск облігацій, акціонерний капітал та інші форми фінансування.

Фінансовий капітал має також значний вплив на прийняття інвестиційних рішень, оскільки визначає можливість підприємств і індивідів щодо здійснення інвестицій. Основні аспекти впливу включають:

Таблиця 1. Фінансовий капітал і його вплив на інвестиційні рішення

Аспект	Опис
Фінансовий капітал	Грошові ресурси, які компанія має у своєму розпорядженні для інвестування в різні проекти та активи.
Джерела фінансового капіталу	Власний капітал, позиковий капітал, випуск акцій, облігацій, кредити, гранти.
Вплив на ризик	Більший обсяг фінансового капіталу зменшує ризик банкрутства, дозволяючи здійснювати більш ризиковані інвестиції.
Вплив на прибутковість	Забезпечує можливість інвестувати у високоприбуткові проекти, що можуть збільшити загальну рентабельність компанії.
Розподіл інвестицій	Компанії з більшим капіталом мають більше можливостей для диверсифікації інвестиційного портфеля, знижуючи загальний ризик.
Доступ до фінансових ринків	Більші компанії з великим капіталом легше отримують доступ до міжнародних фінансових ринків і можуть залучати додаткові інвестиції.
Інвестиційні стратегії	Компанії з більшим капіталом можуть дозволити собі більш довгострокові та масштабні інвестиційні стратегії, такі як розробка нових технологій чи вихід на нові ринки.
Капітальні витрати	Наявність достатнього фінансового капіталу дозволяє здійснювати значні капітальні витрати на оновлення обладнання, інфраструктури тощо.
Залучення інвесторів	Великий фінансовий капітал створює привабливість для потенційних інвесторів, забезпечуючи стабільність і потенціал для росту.
Розвиток бізнесу	Достатній фінансовий капітал сприяє розширенню бізнесу, відкриттю нових напрямків діяльності та виходу на нові ринки.
Соціально-економічний вплив	Інвестиції великих компаній з достатнім фінансовим капіталом можуть мати значний вплив на розвиток регіонів, створення робочих місць і економічний ріст.

Джерело: сформовано на основі [2; 3].

- доступність фінансових ресурсів;
- вартість фінансування;
- ризик і невизначеність;
- інвестиційна привабливість;
- регуляторне середовище.

Фінансовий капітал є ключовим фактором у прийнятті інвестиційних рішень. Його доступність, вартість та ефективне управління впливають на здатність підприємств та індивідів реалізовувати інвестиційні проекти, досягати фінансових цілей та забезпечувати довгостроковий економічний розвиток. Саме тому, в сучасних умовах, як ніколи актуально постає питання щодо методології розробки заходів з приводу відтворення та зростання людського потенціалу в умовах сучасного економічного хаосу[5, с. 63]. В умовах динамічних змін на фінансових ринках та підвищеної невизначеності, важливо ретельно оцінювати всі аспекти, пов'язані з фінансовим капіталом, для прийняття обґрунтованих інвестиційних рішень.

З табл. 1 можна чітко відслідкувати ключові аспекти фінансового капіталу та опису впливу інвестиційного рішення.

Для інвестиційного рішення економіки необхідна виважена державна підтримка. Держава повинна виконувати функції гаранта стабільності інвестиційного клімату за рахунок проведення регламентованої та виваженої податкової, митної, грошової та кредитної політики.

Фінансова системна та інвестиційна політика, що має на меті формування прибуткових підприємств, доз-

воляє створити передумови для виробництва певної конкурентної продукції та подальшої її реалізації. Головним джерелом отримання інвестиційних ресурсів або хоча б рішень для підприємств може бути емісія obligаций та акцій або ж лізинг. Але, підприємства недостатньо використовують ці джерела через недосконалість законодавчої бази та з інших причин.

Коли розмова йде про лідерів підприємств, то найчастіше у них залучені інвестиції з високопродуктивних галузей. Найбільш поширені — це банки та фінансові установи, де значна частина інвестицій надходить тоді, коли держава частково повертає відсотки за кредитами. Інколи у національний бізнес вкладають гроші міжнародні фонди чи іноземні інвестори, проте такі випадки не поодинокі[4].

Підприємства з великим фінансовим капіталом мають можливість інвестувати в більш масштабні проекти. Вони здатні покривати значні початкові витрати та витрати на дослідження і розробки, що підвищує їхню конкурентоспроможність. Великі компанії можуть інвестувати в різні сектори та проекти, знижуючи ризик через диверсифікацію портфеля. Це дозволяє забезпечити стабільність і стійкість фінансових результатів. Компанії з великим капіталом легше переносити економічні кризи та непередбачені витрати, що дозволяє їм продовжувати інвестувати навіть у несприятливих умовах.

Співвідношення власного і позикового капіталу впливає на ризикованість інвестиційних проектів. Високий рівень позикового капіталу може призвести до високих фінансових витрат, що знижує прибутковість проекту. Висока частка ліквідних активів дозволяє компанії швидко реагувати на інвестиційні можливості. Водночас, надмірна частка ліквідних активів може свідчити про недостатнє використання ресурсів для розвитку. Компанії з добре структурованим капіталом можуть використовувати різні фінансові інструменти (акції, obligаций, кредитні лінії) для фінансування інвестиційних проектів, що забезпечує гнучкість у виборі і реалізації проектів.

Таким чином, розмір і структура фінансового капіталу суттєво впливають на вибір і реалізацію інвестиційних проектів, визначаючи можливості компанії щодо фінансування, диверсифікації ризиків та стійкості до економічних змін [6].

Управління фінансовими ризиками є ключовим аспектом прийняття інвестиційних рішень. Ефективне управління ризиками дозволяє компаніям мінімізувати негативний вплив на фінансові результати та забезпечити стабільний розвиток. Основні механізми управління фінансовими ризиками включають:

Таблиця 2. Фінансові ризики, що впливають на інвестиційні рішення

Категорія ризику	Опис ризику	Потенційний вплив на інвестиційні рішення	Стратегії управління ризиками
Ринковий ризик	Зміни цін на ринку активів, включаючи акції, obligаций, товари та нерухомість	Зменшення вартості інвестицій, втрата капіталу	Диверсифікація портфеля, хеджування деривативами
Валютний ризик	Коливання валютних курсів, що впливають на вартість міжнародних інвестицій	Зниження доходів, збільшення витрат	Хеджування ф'ючерсами та опціонами, диверсифікація валютних ризиків
Процентний ризик	Зміни процентних ставок, що впливають на вартість obligаций та кредитних зобов'язань	Зменшення вартості obligаций, збільшення вартості запозичень	Використання свопів процентних ставок, диверсифікація за термінами погашення
Кредитний ризик	Нездатність контрагентів виконати свої фінансові зобов'язання	Втрата капіталу, зниження доходів	Оцінка кредитоспроможності контрагентів, диверсифікація кредитного портфеля
Ліквідний ризик	Нездатність швидко продати активи за справедливою ціною	Зниження вартості активів, обмеження можливостей для інвестування	Утримання ліквідних резервів, планування грошових потоків
Операційний ризик	Внутрішні проблеми компанії, такі як помилки управління, технічні збої, шахрайство	Втрата капіталу, зниження доходів	Впровадження ефективних систем контролю, страхування операційних ризиків
Регуляторний ризик	Зміни законодавства та регуляторних вимог, що впливають на діяльність компанії	Збільшення витрат на відповідність, обмеження можливостей для інвестування	Відстеження змін законодавства, юридичні консультації, адаптація бізнес-моделі
Політичний ризик	Політична нестабільність, зміни у політичному курсі уряду	Втрата капіталу, зниження доходів, зменшення інвестиційної привабливості регіону	Географічна диверсифікація, страхування політичних ризиків, аналіз політичної ситуації
Системний ризик	Ризик, що виникає внаслідок несприятливих змін у фінансовій системі загалом	Втрата капіталу, зниження вартості активів	Диверсифікація портфеля, моніторинг системних ризиків, стратегічне планування
Екологічний ризик	Ризики, пов'язані з екологічними факторами та змінами клімату	Збільшення витрат на екологічну відповідність, зниження вартості активів	Інвестування в екологічно чисті технології, страхування екологічних ризиків

Джерело: сформовано на основі [1; 2].

1. Диверсифікація інвестиційного портфеля.
2. Хеджування фінансових ризиків.
3. Фінансова гнучкість та ліквідність.
4. Оцінка та моніторинг ризиків.
5. Стратегічне планування та корпоративне управління.

Чітко визначені політики та процедури, що регулюють фінансові рішення, допомагають знизити ризики, пов'язані з неправомірними або нерозсудливими діями менеджменту. Довгострокове планування, що враховує можливі ризики та зміни на ринку, дозволяє компаніям підготуватися до різних сценаріїв розвитку подій та мінімізувати негативний вплив ризиків на інвестиційні рішення. Існують основні фінансові ризики, що можуть впливати на інвестиційні рішення, та методи управління ними для мінімізації негативних наслідків (Табл. 2).

Впровадження зазначених механізмів управління фінансовими ризиками дозволяє компаніям знизити їх вплив на інвестиційні рішення, забезпечити стабільність фінансових результатів та підтримувати високий рівень інвестиційної активності.

ВИСНОВОК

Фінансовий капітал відіграє ключову роль у процесі прийняття інвестиційних рішень, визначаючи можливості та обмеження для підприємств. Розмір та структура фінансового капіталу суттєво впливають на вибір інвестиційних проектів, рівень ризику, фінансову стабільність та здатність компанії до інноваційного розвитку. З одного боку, великі обсяги фінансового капіталу дозволяють підприємствам здійснювати масштабні інвестиції, диверсифікувати свій портфель та знижувати фінансові ризики. З іншого боку, структура капіталу, що включає баланс між власним і позиковим капіталом, визначає фінансову гнучкість і стійкість компанії до економічних коливань. Ефективне управління фінансовими ризиками є необхідною умовою для успішного інвестування. Використання таких механізмів, як диверсифікація, хеджування, підтримання ліквідності, моніторинг ризиків та стратегічне планування, дозволяє мінімізувати негативний вплив ризиків на інвестиційні рішення. У результаті, підприємства, які мають достатній фінансовий капітал і ефективні стратегії управління ризиками, здатні не лише забезпечити стійкий розвиток, але й максимально використовувати інвестиційні можливості для досягнення довгострокового успіху. Таким чином, фінансовий капітал та управління ризиками є фундаментальними елементами, що визначають інвестиційну привабливість та конкурентоспроможність компаній у сучасному динамічному економічному середовищі.

Література:

1. Баліцька В. В. Капітал підприємств в Україні: тенденції, пріоритети / В. В. Баліцька / Ін-т екон. та прогнозування. К., 2007. 480 с.
2. Васильчук І. П. Фінансове забезпечення сталого розвитку корпорації: монографія / І. П. Васильчук. К.: КНЕУ, 2015. 516 с.
3. Інвестиції зовнішньоекономічної діяльності // за ред. Л.М. Овденко / Статистичний збірник К.: Держкомстат. 2010. 62 с.
4. Красноруцький О., Маренич Т., Прусова Г. Співвідношення економічних категорій "потенціал підприємства", "ресурсний потенціал", "виробничий потенціал" та "економічний потенціал". Український журнал прикладної економіки та техніки. 2024. № 2. С. 113—121.
5. Орел А.М. Інструменти людського потенціалу та механізму корпоративного управління в умовах трансформації. Журнал стратегічних економічних досліджень. Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. Науковий фаховий журнал. 2021. № 5. С. 61—68.
6. Орел В.М. Роль інновацій в системі трансформації економіки / В.М. Орел, І.П. Афанасьєв // Вісник Сумського національного університету. Серія "Еконо-

міка і менеджмент". Науковий журнал. 2020. № 3 (85). С. 105—110.

7. Соломіна Г.В. Функціонування компаній з управління активами: світовий досвід і вітчизняна практика / Г.В. Соломіна // Науковий вісник: зб. наук. техн. праць. Сер.: Фінанси, банки, інвестиції. 2014. № 2. С. 28—32.

8. Стецько М. В. Ринок капіталів у фінансуванні підприємств: сучасний стан і тенденції розвитку: моногр. / Микола Стецько. Тернопіль: ТНЕУ, 2017. 345 с.

9. Сумець О.М. Розвиток форм інвестування оновлення техніко-технологічної бази логістичних систем / О.М. Сумець // Економіка АПК. 2014. № 2. С. 57—63.

10. Хома І.Б. Формування та використання систем діагностики економічної захищеності промислових підприємств: монографія / І.Б. Хома. Львів: Видавництво: Львівської політехніки. 2012. 504 с.

References:

1. Balitska, V. (2007), Kapital pidpryyemstv v Ukraini: tendentsiyi, priorytety [Capital of enterprises in Ukraine: trends, priorities], Institute of Econ. and forecasting, Kyiv, Ukraine.
2. Vasylichuk, I. (2015), Finansove zabezpechennya staloho rozvytku korporatsiy [Financial provision of sustainable development of corporations], KNEU, Kyiv, Ukraine.
3. Ovdenko, L. (2010), Investytsiyi zovnishn'oekonomichnoyi diyal'nosti [Investments of foreign economic activity], Derzhkomstat, Kyiv, Ukraine.
4. Krasnorutskyi, O. Marenich, T. and Prusova, G. (2024), "Correlation of economic categories "enterprise potential", "resource potential", "production potential" and "economic potential", Ukrayins'kyi zhurnal prykladnoyi ekonomiky ta tekhniki, vol. 2, pp. 113—121.
5. Orel, A. (2021), "Tools of human potential and the mechanism of corporate governance in conditions of transformation", Journal of strategic economic research", Zhurnal stratehichnykh ekonomichnykh doslidzhen', vol. 5, pp. 61—68.
6. Orel, V. and Afanasyev, I. (2020), "The role of innovations in the system of economic transformation", Visnyk Sums'koho natsional'noho universytetu, vol. 3 (85), pp. 105—110.
7. Solomina, H.V. (2014), "Functioning of asset management companies: world experience and domestic practice", Finansy, banky, investytsii, vol. 2, pp. 28—32.
8. Stetsko, M. (2017), Rynok kapitaliv u finansuvanni pidpryyemstv: suchasnyy stan i tendentsiyi rozvytku [Capital market in financing enterprises: current state and development trends], TNEU, Ternopil, Ukraine.
9. Sumets', O.M. (2014), "Development of investment forms updating of technical and technological base of logistic systems", Ekonomika APK, vol. 2, pp. 57—63.
10. Khoma, I. (2012), Formuvannia ta vykorystannia system diahnostryky ekonomichnoi zakhyschenosti promys' lovykh pidpryyemstv [Formation and use of systems of diagnostics of economic protection of industrial enterprises], Vydavnytstvo L'viv'skoi politekhniki, L'viv, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 03.09.2024 р.